

288. Van Dale, de letter E (3)

1. Is dat nou botsing van klinkers in elektro-encefalogram (afkorting: eeg)? Wat is het verschil tussen een elektroshock en een elektroschok (Jaarboek 2008)? De EDP is de electronic data processing. Hij heeft het achter de ellebogen, doet aan ellebogenwerk. Meestal gaat aan een koersval een elliottgolf vooraf. El Niño begint in de Stille Zuidzee. Met eloquentie hield hij een éloge over de elorating. Onder de elviskuif zag je de elvisbakkebaarden. Is het Elysée ook een elysium? Waar vinden we de Elyse velden trouwens? Hij koesterde een Elysisch verlangen. Naar wie is het lettertype elzevier genoemd? Zijn emaceratie was opvallend.

2. Zij e-mailde dat email geen émail-cloisonné is. De lesbo-emancipatie begint vorm te krijgen. Een emax domina is een koopzuchtige vrouw. Bij een embarras du choix weet men niet te kiezen. De villa werd door verbouwing geëmbellisseerd. Embonpoint is corpulentie in de dop. Een embryo in utero matris is de ongeboren vrucht in het moederlichaam. Zijn traktement ging omhoog. China is een emerging market. Emetofobie (Jaarboek 2010) is braakangst. Het EMF was het Europees Monetair Fonds. Een emisario (émisnaire) is een spion. Het paard werd emissa manu verkocht. De Emmaüsgangers komen in Lucas voor. Bedreigt een emp onze computers? Ze had een empiretoilet. Employeebenefits zijn secundaire arbeidsvoorwaarden.

3. Het emserzout zit in Emser bronwater. Die olie-emulsie zag er niet uit. Er zijn dicteetijgers en dicteetijgers (niet in GB, VD). Een enakskind is een reus van een kerel. Ken je Frans: en ami (als vriend), en arrière (achterwaarts), en avant (voorwaarts), en attendant (ondertussen), encas (lichte maaltijd), en bloc (allen samen), en brochette (op een vleespen), en cabochon (half rond geslepen), enceinte (hoofdwal van een vesting), en clair (in gewone taal), en coeur (hartvormig), en commandite (van een vennootschap), encore (toegift) en en corps (gezamenlijk). Je hebt endemieën, epidemieën en pandemieën. De endeldarm is het rectum.

4. U kunt het entremetstje serveren. Genova is een endoniem voor Genua. Parijs is een exoniem voor Paris. Ex pacto et conventu is volgens overeenkomst en afspraak. De olie-expert gaf niet thuis, de Duitslandexpert wel. Bij een endotherme reactie wordt warmte opgenomen. Het vroegere GEB was het Gemeentelijk Energiebedrijf. Het engels woog 1,538 gram, de engelse groetenis is gewestelijk het Ave Maria. De Engelse ziekte is rachitis of anglomanie. Die schroef is met de Engelse schroevendraaier gedaan. Synoniemen van engelwortel zijn: angelica en angélique. Een creep is een engerd. De jongens liepen verloren, maar waren de enigen niet.

5. Hier volgen nog wat Franse en anderstalige uitdrukkingen: en dépôt (in bewaring), en déshabillé (ongekleed), en détail (tot in detail), ex parte (ten dele), experimentum crucis (beslissende proef), en dosse (van een stam gezaagd met de schors eraan), en échec (schaakmat, in bedwang), en effet (inderdaad), en face (recht tegenover), en profil (van terzijde gezien), en famille (onder elkaar), enfant chéri (lieveling), enfant gâté (verwend kindje), enfant perdu (verloren kind), enfant prodige (wonderkind), enfant prodigue (verloren zoon, Bijbeltaal), enfant terrible, enfin (kortom), enfin seuls (eindelijk samen alleen), en flagrant délit (op heterdaad), en flèche (de paarden achter elkaar bespannen), en foule (en masse), en garçon (als vrijgezel), en garde (oproep tot strijdvaardigheid), en gros (in het groot), en-groswinkel, en haie (als een haag, naast elkaar), en marche (op weg, onderweg), en masse (in groten getale), en miniature (in het klein), en nage (geheel bezweet), en (profond) négligé (in nachtkostuum, bijna zonder kleren), ennui (verveling opgevat als inherent aan het leven), zich en quatre stellen (al het mogelijke doen), en prince (als een vorst), en plein public (in het openbaar), en plein (bij roulette op een enkel nummer gezet), en petit comité (in besloten kring), en pantoufles (in huiselijke omstandigheden, niet-officieel), en passant (in het voorbijgaan), een en-passantslag (bij het schaken), en relief (verheven), en retraite (met pensioen), en revanche (als compensatie), en ronde bosse (vrijstaand), en-tout-cas (kleine paraplu), en route (onderweg), mise-en-scène (enscenering), entrain (voortvarendheid), ense et aratro (door het zwaard en de ploeg), en tête (aan het hoofd), en-tête (koplijst bij drukkers), entrecote, en train (op dreef), entre deux guerres (interbellum), entre chien

et loup (inter canem et lupum, in de avondschemering), eo ipso (vanzelf), en sourdine (met demper, zachtjes), envers (keerzijde), entr'acte(muziek), environs (omstreken, omtrek), eo sensu (in die zin), en vogue (in zwang), entre deux vins (halfdronken), entre la poire et le fromage (bij het dessert), épater le bourgeois (overdonderen), epea pteroënta (gevleugelde woorden), entweder oder (het een of het ander), eo animo (met dat oogmerk), entre-deux (tussenruimte), en suite (slechts gescheiden door vleugel- of schuifdeuren) en entartete Kunst.

6. De enteritis regionalis is de ziekte van Crohn (kortweg: crohn). De enterorragie is de darmbloeding. Door zijn uitstraling raakte zij geënthousiasmeerd. Een endofyt is een in een plant levende parasiet. Een epifyt is minder veeleisend. Een épagneul is een spaniël. Een enveloppentas is een handtas in de vorm van een envelop(pe). Ensilage is inkuiling. Het endosulfan is een merknaam van Hoechst. Het Englandspiel vond plaats in WO II [wee-oo-twee]. De Enkhuizer las in de Enkhuizer, hoe je een enkhuizer op het touw moet leggen. Het speculum (endoscoop) is een spiegel tot het bezichtigen van een lichaamsholte.

7. Het velours épinglé heeft zeer fijne ribben. Epistaxis (meervoud: epistaxes) is een neusbloeding. Epistyl(us) (meervoud: epistyli) is een architraaf (meervoud: architraven). Het arcosolium is de boogvormig afgedekte nis in een catacombe of crypte. De arcus senilis is een ouderdomsverschijnsel. De twee behoorden tot de ardenners, een ras van kleine Belgische trekpaarden. Hij stond bekend als à rebours (tegendraads, averechts). Bij zijn inauguratie sprak hij enkele ardentia verba. Chorologie is areaalkunde. In Arles wonen Arelaten. Een deel van zijn kapitaal legde hij a remotis. De areopagus was het hoogste gerechtshof in het oude Athene. Een voorbeeld van een epitheton (ornans) is 'de rozenvingerige Eoos'. Luizen zijn epizoën. 'Epoque maken' is verwant aan 'belle époque'.

8. Het woord 'epochemachend' staat er wat verder vanaf. Je bent een eppo, je lijkt malle eppie wel. Een épreuve d'artiste is een artist's print. Een epyllion is een klein epos. Het EQ is het emotionele-intelligentiequotiënt. Equato-Guinees is een verkorting van Equatoriaal-Guinees. Een equerre is een trommelkruis. De erathem is een chronostratigrafische entiteit. Staand kun je toch helemaal erdoorheen zitten. Hij stond erectis digitis voor de rechter. Hij mocht e re nata (naar bevind van zaken) handelen. De erentfeste doctor Kloek was behoorlijk verouderd. Bij erethisme ben je nerveus. Erets Jisraël is het land van Israël (Palestina). Ergocalciferol komt voor in boter (vitamine D₂).

9. De erhu (Jaarboek 2007) is een tweesnarige Chinese viool. Hij liet me erin lopen, toen ik mijn schoenen er inliep. Met een erisappel kan een twistzieke twist zaaien. De ermgaard is een zoete appelsoort. Soms vuurt de politie een ernstschot af. De eroev (meervoud: eroevin) is een omheining waarbinnen op sabbat dragen (van goederen) geoorloofd is. Het kwam eropaan (erop aan), daarom gingen we eropaf en betrokkenen gingen erop in (vergelijk: eropin slaan), omdat ze duidelijk ergens eropuit waren. Door de druppel ging het water eroverheen (ja, over de rand dus). En (het, de) ersatz is een vervangingsmiddel. We moeten ertegen kunnen, dat we niet ertegenop kunnen.

10. We zijn ertegenin en ertegenaan gegaan, maar we hebben wel ertegenop gezien. Zij stelden ertegenover: jullie moeten er dan wel het zwijgen toedoen. De erwten kwamen in het ertscement terecht. Er stond een pallet vol pellets (ertsknikkers). De daders probeerden ertussenuit te knijpen en wij zaten ertussenin. Ze wilden eruitzien als de onschuld zelf. Hij ging ervandoor met een jonge blom en zijn gade gaf hem ervanlangs. Toen ben ik ervantussen gegaan en heb ik de plaat gepoetst. Een vuige boef? Ik kan ervoor doorgaan, als ik wil.

Rein Leentfaar